

A díszfüggönyök világa

Sínháztörténeti utazás

melyeket háromoldalú forgatható prizmákkal együtt használtak a színpadkép változtatásához. A festett dekorációs falakat középről jobbra és balra osztották meg, így egy másik, mögötte lévő kép pedig láthatóvá vált. Feltételezik, hogy egy keretre függönyt feszítettek, és ez ugyanúgy, mint a festett dekoráció közepén nyílt ketté. A legkorábbi biztos említést egy színházi függönyről Marcus Tullius Cicero teszi a Pro Caelio i. e. 56-ban. Cicero beszédében az „aulaeum”, függöny kifejezés teljesen szokványosnak tűnik, így arra következtethetünk, hogy i. e. 100-200 évvel már használtak színházi függönyt. Az ún. ókori császárság ideje alatt (i. e. 27. – i. sz. 285.) az „aulaeum” kifejezést többször említik, és vertikális függönynyitást írnak le. A saepinumi színház (i. e. 293) padlóárkát feltehetően a függöny lesüllyesztésére használták, hogy azt a darab végén ismét felemeljék.

Forrás: <http://www.theatrum.de>

A Saepinum Színház a függöny lesüllyesztésére szolgáló nyílással

A színházi függönyök használatát írásos emlékek, ásatások és máig létező épületek bizonyítják egészen az ókorig visszamenően (kb. i. e. 1200 és i. u. 600 között). Az ókori színházak egy legyezőszerű, kifelé emelkedő nézőterrel rendelkeztek. A nézők előtt volt a színjátszó felület (orkhésztra) a színészek számára. A színjátszó terület mögött állt a megemelt előszínpad (proscénium) és egy, emögött elhelyezkedő épület (szkéné). Esetenként az arénát napvédő vitorlával látták el.

A megrongálódás miatt ma már csak keveset árulnak el az ókori színházak a szkéné épületéről. Ez alól kivételt képeznek a római, a dél-franciaországi Orange és a kisázsiai Aspendos színházak.

Biztos forrásból tudjuk, hogy már az ókori színházakban is voltak festett dekorációk,

A függönyök már fényűzőek voltak, díszített vagy festett szövetből voltak. A fennmaradt írásos emlékek említést tesznek vörös függönyökről beleszőtt arany alakokkal.

Az olasz reneszánszban (kb. XIV–XVI. sz.) a római és görög ókori hagyományok voltak irányadók. Megpróbálták az ókori színházak formáját kicsinyítve, zárt térben megépíteni. A Teatro Olimpico (1580–1584) lett az első szabadon álló színházépület Európában az ókor után. Ugyanúgy, mint az ókori színházaknál, ez is rendelkezett épített háttérfallal, amely palotahomlokzatot mutatott, a kapuzataiból hátrafelé utcák indultak, de még nem volt fix függöny. Egy másik fontos szín-

házi építmény az 1641-ben épült ulmi színház volt. A városépítész Joseph Furtenbach tervei alapján készült épület az akkor szokásos műszaki megoldások szerint már rendelkezett zenekari árokkal és díszítőfüggönnyel. 1780-ban az épületet az akkori műszaki elvárások szerint felújították. A Viktor Wilhelm Peter által készített allegorikus színházi műzsákat ábrázoló festett függöny sokáig volt ékessége az egyébként inkább egyszerű színházépületeknek.

Egy díszítőfüggöny hatása a mai napig lenyűgöző. Vagy azért, mert a nézőteret és a színpadot választja el egymástól optikailag, és a látogatókban a feszültséget tartja fenn, vagy azért, mert része a színháztér ünnepélyes kialakításának. A díszítőfüggöny – mind a mai napig – minden színház központi része. Csupán a kialakítása változott. Sok ráfordítással, bordúrókkal, hímzésekkel és rojtokkal ellátva, vagy egyszerűen, nemes, bordó bársonyból – a Gerriets gyárt fő- és díszítőfüggönyöket egyaránt.

A felhasznált anyagok igen sokfélék, mint a gazdag bársonyvelúr, Trevira CS, vászon vagy selyemvelúr, vagy egészen a moszkvai Bolsoj Színház festett főfüggönyénél használt muszlin. Az oroszországi Samara Opera & Ballet Theater társulatát és nézőit pedig egy

Festett főfüggöny a moszkvai Bolsoj Színházban

igényesen megfestett főfüggöny varázsolja el. A kétszárnyú, speciális Trevira CS velúrból szőtt, összesen 15 méter széles, 10 méter magas, 30% redőzéssel készült függöny ugyan nem tartozik a legnagyobbak közé, de az igényes kidolgozása miatt szemet gyönyörködtető. Miután a Gerriets által gyártott bársonyvelúr textilanyagokat összevarrták és a

Granat aranyanyaggal nagy felületen meghímezték, a színét megfestették, és aranyelemekkel látták el. Továbbá a velúr széleit árnyékkolták, hogy egyedi, háromdimenziós hatást érjenek el. Végül pedig lágy esésű ránccokat adtak a függönyhöz, és különféle, 80 cm magas bordúrokkel és bojtokkal díszítették.

Munkálatok a függönyön a Gerriets varrodájában

De történelmi régi díszfüggönyöket is újra lehet gyártani, és így lehetővé válik a reprodukció. Több éven keresztül rivaldafényben volt a drezdai Semperoper főfüggőnye. Hónapokon keresztül szakértők csapatai egyezkedtek, hogy a régi függönyt az eredetivel részleteiben is megegyező módon lehessen legyártani. Az erőssége miatt a pamutvelúr Clivia 600-ra esett a választás. A kétrészes 23,00 m széles és 14,50 m magas függönyt 100%-ban az eredetivel megegyező kivitelben kellett elkészíteni, ezért nagy kihívás volt a bordúr kiválasztása.

Mérgesen összegyűrt alufólia, vagy türelmetlenül kibontott ajándéksomagoló papír? Egy másik feltűnő főfüggönyt Oslóban lehet megcsodálni. Egy összegyűrt alufólia fotóját digitális eljárással átvitték egy szövőgépre, és pamutból megszőtték. A reflexiók és formák illúzióját színekkel teremtették meg. Az ered-

mény egy kétdimenziós szövet, de meglepő háromdimenziós hatással. Az „aluminiumdízájn” díszfüggöny 22,65 x 11,00 m méretű és 500 kg súlyú.

Egy 27 méter széles és 18,5 méter magas csodát a madridi Teatro Realban le-

Fotó: Sam Salvador

Díszfüggöny, Samara operaház

het megcsodálni. Alvarez-Montes tervei alapján történt a gyártás. A díszítés legnagyobb része festett és 50 m² valódi aranylapot hordtak fel. A „trompe-l'oeil” kialakítása rojttal, aranyzsinórokkal és üveggyöngyökkel lett teljes. A festőműhelyben három hónapon át dolgoztak ezen a szép díszfüggönyön. Egy további, a Gerriets varróműhelyekből származó remeket a londoni Royal Opera House-ban lehet megcsodálni. A 19,5 m széles és 10,8 m

Fotó: Erik Berg

3 D hatású díszfüggöny az oslói Operaházban: anyaga pamut

Díszítőfüggöny, Semperoper, Drezda. A díszítőfüggönyt az eredetinek megfelelően gyártották le

magas mohervelúr függöny különböző anyagsávokból és bélelésekkel készült. A díszfüggönyt rojttal, bojtokkal és díszes csíkokkal (bortnikkal) díszítették. Az exkluzív kézi hímzés hat hónap munkájának eredményeként került a függönyre.

További lehetőségeket nyújtanak – a különféle hatások elérése érdekében – a külön-

Kézi festés a madridi Teatro Real díszfüggönyén

flitterekkel van ellátva. 1200 folyóméter szőtt, drága selyem- és vászonanyagot használtak fel. Továbbá ugyanilyen mennyiségű szaténnal bélelték ki, hogy biztosítsák a teljes fényzárást.

Végül meg kell jegyezni, hogy szinte bármilyen méretű függöny megvalósítható. Festve, hímezve, díszítve vagy nyomva – számos effektus érhető el, történelmi díszfüggö-

A kész díszfüggöny arannyal bevonva

Fotó: Royal Opera House

Fotók: Zinser

A kész díszfüggöny arannyal bevonva

nyök újragyárthatók, vagy új kreációk hozhatóak létre. A „díszfüggöny” bűvölete óriási volt a múltban, és varázsa és szenvedélye a jövőben is megmarad.

Andreas Paller
Gerriets Handel GmbH., Austria

Szött selyemfüggöny a New York-i Metropolitan Operában

Fotó: Jonathan Tichler

böző hímzési eljárások, mint a hálós öltés, lapos öltés, kézi hímzésoptika, csavart öltés, vagy egy applikáció hangsúlyozása „árnyék” jelzésével más hímzőszínnel. Szőtt főfüggöny díszíti a New York-i Metropolitan Operát. Az Operaház fényűző függönye több száz kilogramm súlyú, és színselyem zsinórokkal és

gépber
szinpad

Lángmentes textiliák, ékezetfüggönyök, akusztikus és hangfogó anyagok, effektanyagok, függönyök, balettpadlók, függönymozgató rendszerek, sínrendszerek, nagy teherbírásiú sínrendszerek, függönyejtő rendszer, vetítőlámpák, vetítőlámpák alumínium kerettel, csévéltős vetítőlámpák, végtelenített láncos függönyhúzó rendszer, mobil szinpad/pódium, alumínium gerenda

The Drama Experience.

Exklusív Distribution for Hungary by:

Gépber Szinpad Kft., 1095 Budapest, Mester u. 37, T +36 1 476 60 33, F +36 1 476 69 88, aszisztens@gepbersizinpad.hu

GERRIETS Handel GmbH, Gersikstraße 8, 1230 Wien, T +43 1 6000 6000, F +43 1 603 25 85, verkauf@gerriets.at www.gepbersizinpad.hu